

Remissyttrande 2018-04-04

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Ett land att besöka - en samlad politik för turism och växande besöksnäring, SOU 2017:95, diarienummer N2017/07438/FF

Jämtland Härjedalen Turism, JHT, har tagit del av betänkandet "Ett land att besöka - en samlad politik för turism och växande besöksnäring" och lämnar remissyttrande enligt nedan.

Jämtland Härjedalen Turism ekonomisk förening, JHT, bildades 1995 och är den professionella och affärsmässiga branschorganisationen och samverkansplattformen för utveckling av regionens besöksnäring, företräder näringen i nationella och internationella sammanhang och är bl a delägare i Svensk Turism. Det senare innebär också att JHT medverkat i utarbetandet av Svensk turisms yttrande och därmed förstås står bakom även detta.

Generella synpunkter

-JHT ställer sig mycket positiv till utredningen då den fyller ett stort behov av ett aktuellt underlag för en samlad politik till stöd för besöksnäringens fortsatt hållbara utveckling och som komplement till den sedan tidigare av näringen utarbetade nationella besöksnäringstrategin. Utredningens omfattning visar på en insikt om besöksnäringens betydelse och tydliga politiska ambitioner. JHT anser också att utredningen som helhet fyller sitt syfte och att den utgör ett bra underlag för det fortsatta arbetet.

-JHT anser vidare att det är viktigt att det fortsatta arbetet präglas av långsiktighet och att eventuella andra politiska inriktningar än de rådande inte alltför mycket ska påverka den grund vi ser i utredningen.

-Arbetet bör vidare ske i nära samarbete med besöksnäringen och då även samordnas med det arbete som gjorts och görs mot bakgrund av den nationella besöksnäringstrategin och dessutom dra nytta av det arbete som sker i framtidsstudien Visit the future i samarbete mellan Svensk turism, Tillväxtverket och Visit Sweden. Om en gemensam strategi ska utarbetas så är det angeläget att det

i en sådan blir tydligt vilka parter som står bakom och hur roller och ansvar mellan politik och näring ska tydliggöras.

-Det föreslagna besöksnäringensforumet bör etableras så snart som möjligt för att inom ramen för det arbeta vidare med utredningens förslag. Att starta arbetet på ett förtroendefullt sätt och att därefter lita på processen i en tillräckligt tydlig riktning är viktigare än att på förhand besvara alla delfrågor. En fråga i det här sammanhanget är hur en starkare samverkansarena och nationell funktion för långsiktig kunskapsuppbyggnad ska se ut.

-JHT stödjer även utredningens förslag avseende Tillväxtverkets ansvar för samordning och kunskapsspridning och ett stärkt mandat och tydligt uppdrag avseende turismstatistik. Även förslaget att i övrigt tydliggöra myndigheternas ansvar och roll inom området är angeläget.

-Det är angeläget att det i den fortsatta processen finns ett tydligt besökar- och företagarperspektiv även om många av förslagen pekar på behoven av en starkare struktur både inom och för näringen. Det är också viktigt att det även fortsättningsvis finns en tydlig framtidsinriktning med hållbarhet, långsiktighet och tydlighet i roller och ansvar som viktiga ledord.

-Vi ser också mycket positivt på utredningens tydliga syn på behovet av utbyte med våra grannländer och fördjupning av det nordiska samarbetet.

Synpunkter mer ur perspektivet Jämtland Härjedalen

Om ovanstående synpunkter är av allmän nationell karaktär så finns för en region som Jämtland Härjedalen naturligtvis ett antal frågor som är extra viktiga. Exempel på sådana är:

-Avseende den funktion för utveckling och innovation som diskuteras i utredningen menar JHT att det i vår region redan finns en stark struktur och god kompetens att bygga vidare på både inom forskning och näring. T ex så har besöksnäringen i regionen och då både via JHT och på andra sätt ett sedan länge etablerat samarbete med turismforskningen vid ETOUR och med turismprogrammet vid Mittuniversitetet. Turism är också en viktig bakgrund till och del i den verksamhet som bedrivs inom ramen för innovationssystemet Peak Innovation.

-Men tanke på besöksnäringens mycket starka ställning i Jämtland Härjedalen och dess tydliga inriktning mot naturbaserade upplevelser så är det angeläget att förutsättningarna för den typen av verksamhet turismverksamhet och särskilt i skyddade områden tydliggörs. En del i detta menar vi är att mot bakgrund av näringens betydelse i regionen, och landet i övrigt, så bör möjligheten utredas att inom riksintressesystemet lägga fast näringens förutsättningar tydligare än idag.

-Då god tillgänglighet är en avgörande fråga för besöksnäringen och då näringsens största utmaningar inom miljö- och klimatområdet ligger inom transporter så stödjer JHT utredningens förslag inom området, inklusive utvecklade metoder för samhällsekonomiska analyser och kollektivtrafikens roll i besöksnäringen.

-Spår- och ledssystem av hög kvalitet, inklusive information, skyltning, säkerhetsarrangemang mm, är av mycket stor betydelse i Jämtland Härjedalen. En allt större del av besöksnäringen bygger på detta både sommar och vinter och såväl ute på fjället där som regel staten är markägare och ansvarig som i destinationernas närhet där förhållandena ofta är annorlunda. JHT:s uppfattning är att det både av hållbarhets- och utvecklingskäl är nödvändigt med ytterligare resurser och nya affärsmodeller som t ex medger avgiftsbeläggning och då även i skyddade områden.

-Finansieringsfrågan är generellt sett viktig för näringen och i Jämtland Härjedalen har främst i de större destinationerna strategiska investeringar i skidsystemen, backnära boenden och annan infrastruktur haft en mycket stor betydelse och även en tydlig dynamisk effekt genom att skapa en utökad marknad för underentreprenörer och leverantörer av olika varor och tjänster under både bygg- och drifttid. Det är därför angeläget att möjligheterna att understödja den här typen av investeringar inte försämras.

-Jämtland Härjedalen är en region med en lång evenemangstradition och med ett stort kunnande inom området och evenemangens betydelse för besöksnäringen är mycket stor. De skapar synlighet, de har stor ekonomisk betydelse under genomförandet, de bidrar starkt till investeringar som på lång sikt förbättrar produkten och reseanledningen för kommande gäster under lång tid och de skapar stolthet hos de som bor och verkar i regionen. JHT har därför under lång tid engagerat sig i evenemangsfrågan både regionalt och nationellt och stödjer utredningens förslag till en rad nödvändiga åtgärder inom området, inklusive säkerhetsfrågan, insatser för att attrahera både evenemang och möten och att regeringen bör ta en mer framskjuten roll. Arbetet bör inledningsvis utgå från det pågående arbetet inom ramen för Team Sweden men även det arbete som sker inom Centrum för idrottsevenemang inom RF.

Kommentarer till förslag i respektive kapitel

Kapitel 3 En samlad politik

Mål för politiken

-JHT välkomnar förslaget om ett nytt övergripande politiskt mål för att öka besöksnäringens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet. Viktigt att alla besöksnäringens delbranscher omfattas samt att identifiera och hantera eventuella målkonflikter som kan uppstå mellan olika politikområden.

-Det är viktigt med indikatorer enligt t ex utredningens förslag för uppföljning av det kommande strategiarbetet samt metoder för att kunna beskriva förslagets betydelse och för att minska risken för att olika förslag står emot varandra. Viktigt också att indikatorer och aktiviteter styr mot en tillväxt som inte enbart handlar om volym utan mer mot begrepp som hållbarhet, kvalitet och ökad lönsamhet.

Kapitel 3 En nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring

-JHT stödjer förslaget att utveckla en strategi för hållbar turism och växande besöksnäring då politisk långsiktighet och tydliga mål och visioner är avgörande för besöksnäringens fortsatta utveckling och konkurrenskraft. Genom att få till stånd detta läggs en grund för övriga förslag och satsningar i utredningen. Om en som det uttrycks för politiken och näringen gemensam strategi ska utarbetas så är det angeläget att det i en sådan blir tydligt vilka parter som står bakom och hur roller och ansvar mellan politik och näring ska tydliggöras.

-I sammanhanget är det viktigt att de erfarenheter och det arbete som gjorts inom ramen för Svensk Turisms "Nationell strategi för svensk besöksnäring" och inom projektet Visit the Future (www.visitthefuture.se) tillvaratas.

Kapitel 3 Strategiska insatsområden och delmål

-JHT är positiv till en fokusering på ett antal strategiska insatsområden och att det politiska målet bryts ned på mätbara mål men vill också se en inbyggd flexibilitet över tid avseende vilka områden som ska vara föremål för fokusering.

-Ett exempel på ett område som JHT redan nu menar bör adresseras är storstadsturism som är av stor betydelse redan idag men som också bör kunna få en större betydelse även i funktionen som port in till Sverige och som en viktig del i samarbeten med landet i övrigt.

-Andra områden som delvis lyfts i andra delar av utredningen men som också skulle kunna utgöra någon form av generella behov eller kriterier är frågor som;

-Hållbarhet ur samtliga perspektiv

-Säkerhet

-Miljö och klimat

-Ett inkluderande förhållningssätt och tillgänglighet för alla

-Vikten av att besöksnäringen tydligt finns med i den kommunala översiktsplaneringen

-Tydliggörande av offentlig affärs- och säljverksamhet i relation till privat sådan

-Finansieringsfrågor

Kapitel 3 Nationellt besöksnärlingsforum

-JHT stödjer förslaget om ett permanent besöksnärlingsforum men anser att de föreslagna parterna samt deras roller och mandat bör ses över. Enligt betänkandet föreslås forumet bjuda in representanter för Tillväxtverket, Visit Sweden, regioner och kommuner och företag/organisationer inom besöksnärlingen, civilsamhället (tex idrottsrörelsen och kulturförbund) samt forskare till en styrgrupp med ansvar för utveckling och koordinering av den nationella strategin. Branschorganisationer och arbetsmarknadens parter föreslås knytas till forumet genom en rådgivande grupp.

-För att strategin ska kunna utvecklas i nära samverkan med besöksnärlingen så bör Svensk Turism som samlande och stärkt part vara en viktig aktör i styrgruppen snarare än i den rådgivande gruppen. Vi välkomnar dock förslaget att ta in det privata näringslivet/företag som komplement antingen i styrgruppen eller i den rådgivande gruppen men eftersom enskilda, privata företag inte kan företräda hela närlingen behöver branschorganisationerna finnas med i styrgruppen.

-Vidare anser JHT att Visit Sweden som samägt utförandebolag i stället för att ingå i styrgruppen bör ingå i den rådgivande gruppen där de kan ge råd till båda sina ägare i styrgruppen, dvs staten och Svensk Turism. Det är också viktigt att myndighetsgruppens arbete tydligt knyts samman med det nya besöksnärlingsforumet så att båda parter är uppdaterade gällande pågående arbete, diskussioner och insatser. Slutligen är det också avgörande att representanterna i forumet har mandat att verka i rollen.

Kapitel 3 Ny nationell funktion för utveckling och innovation

-JHT stödjer idén till en nationell funktion men anser att det är svårt att redan i nuläget ta ställning till hur den bör utformas. Vi anser dock att alternativ 1 eller 3 är de mest relevanta förslagen men vill också hålla öppet för att ytterligare exempel på lösningar kan behöva få växa fram. Viktigt dock att också våga starta upp och att sedan anpassa successivt och oavsett vilken väg som väljs så vill JHT i samråd med andra parter såväl regionalt som nationellt vara delaktiga i arbetet. En bakgrund till det är främst JHT:s och dess ägares och andra partners långa erfarenhet av utvecklingsarbete inom besöksnärlingen och den långa erfarenheten av samarbete med turismforskningen och det regionala innovationssystemet.

Kapitel 3 Besöksnärlingens myndighetsgrupp

-JHT stödjer förslaget men vill poängtera att även övriga ingående myndigheter bör ha ett tydligt ansvar och mandat att delta i gruppen och att detta tydliggörs i respektive myndighets

regleringsbrev. Det är även av vikt att myndighetsgruppens syfte, mål samt dialog med andra föreslagna forum och funktioner är tydlig.

Kapitel 3 Etablering av en starkare samverkansarena för näringslivet

-JHT stödjer tankarna på en starkare struktur då en stark och välorganiserad samverkansarena är viktig för besöksnäringens fortsatta utveckling. Det är dock viktigt att näringen själv hittar en fungerande modell för starkare samordning utifrån de olika branschernas förutsättningar även om det mycket väl kan ske i samarbete med och med stöd av Tillväxtverket. Med en förändrad politisk struktur, nya forum och offentliga insatser kommer också näringen behöva och ha incitament att organisera sig på ett sätt som möter de behov som då uppstår.

Kapitel 4 Besöksnäringen - en del av ett hållbart samhällsbygge

-JHT ställer sig bakom förslaget att tydliggöra Tillväxtverkets roll som ansvarig myndighet för samordning och kunskapsspridning inom kunskapsområdet hållbar utveckling inom turism och besöksnäring, inklusive definitioner och metoder för mätning och uppföljning av hållbarhetskriterier, men vill understryka behovet av att Tillväxtverket tillförs den kompetens och de resurser som krävs.

-JHT har förståelse för att det finns ett behov av att utveckla samverkansstrukturer och ansvarsfördelning för arbetet med turism och besöksnäring i Stockholms men anser inte att den frågan ska lösas via denna utredning.

-JHT anser att förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att genomföra en pilotsatsning på Hållbar destinationsutveckling genom samarbete mellan stad och landsbygd är intressant och att den också ansluter till det förslag JHT lämnat avseende storstadsturism.

Kapitel 5 Digitaliserad besöksnäring/delnings-och plattformsekonomi

-JHT är positiv till att ge Vinnova i uppdrag att leda och koordinera insatser avseende en nationell accelerator för initiativ inriktade på delning och turism men så som vi tolkar det så bör det både breddas och tydliggöras ytterligare så att även allt ifrån digitalisering av tillsyns- och tillståndsprocesser till artificiell intelligens i automatisering och robotisering, virtual reality och augmentet reality inom upplevelsedesign kan komma att ingå. Det är också angeläget att redan befintliga inkubatorer och liknande miljöer som kan vara relevanta i sammanhanget identifieras och att det i uppdraget även ingår utveckling av samarbetet med techföretag med i dagsläget andra fokusområden än besöksnäring. Slutligen bör även digitaliseringens roll i affärsutvecklingen ingå i sammanhanget.

-JHT stödjer förslaget att regeringen, i enlighet med förslag från betänkande SOU 2017:26 Delningsekonomi på användarnas villkor, ger i uppdrag till Konsumentverket att arbeta vidare med frågan och att det även säkerställs att detta uppdrag inkluderar besöksnäring och turism.

Kapitel 6 Kompetensförsörjning

-JHT stödjer utredningens förslag avseende kompetensförsörjning då behoven inom området bedöms fortsätta öka och konkurrensen med andra branscher likaså. Bara inom Jämtland Härjedalen bedöms besöksnäringen år 2030 ha ett behov av ca 1 500 ytterligare medarbetare med olika erfarenhet och kompetens inom en rad områden. Det är dock angeläget att kommande insatser föregås av en tydlig dialog och analys av vilka insatser som ska prioriteras och hur de ska genomföras. Ett exempel på en angelägen fråga är obalansen mellan branschens behov och utbildningssystemets utbud och bristande flexibilitet. JHT stödjer även de föreslagna insatserna med offentliga myndighetsansvariga som målgrupp.

Kapitel 7 Utveckling, innovation och forskning

-JHT stödjer förslagen avseende utveckling, innovation och forskning mot bakgrund av besöksnäringens låga inslag av forsknings- och utvecklingsverksamhet jämfört med de flesta andra näringar. Det är också positivt att Vinnova mfl parter med mindre erfarenhet av att arbeta med besöksnäringen får en tydlig roll i sammanhanget.

Kapitel 8 Data, statistik och analys

-Då en utveckling inom statistikområdet varit länge efterfrågad stödjer JHT förslaget om Tillväxtverkets stärkta mandat och tydliga uppdrag i sin helhet. Sannolikt blir det nödvändigt med en resursförstärkning inom Tillväxtverket för att skapa möjligheter att svara upp mot det omfattande förslaget.

Kapitel 9 Trafikutbud och transporter

-Då tillgänglighet är en avgörande fråga för besöksnäringen och då näringens största utmaningar inom miljö- och klimatområdet ligger inom transporter så stödjer JHT utredningens förslag inom området, inklusive kollektivtrafikens roll och möjligheter, utvecklade samhällsekonomiska analyser och företagens egna förutsättningar för transport av de egna gästerna.

Kapitel 10 Naturturism

-Området Naturturism är en mycket viktig del av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen och då de frågor som lyfts är av stor betydelse för en fortsatt bra utveckling med hållbarhet som förtecken så stödjer JHT förslagen. Förslagen ligger också i linje med innehållet i den nationella naturturismstrategin som JHT via Svensk Turism medverkat i utarbetandet av. I det fortsatta arbetet är det angeläget att beakta den samverkan mellan större och mindre aktörer som ofta är nödvändig för alla parter för en positiv utveckling. I frågan om allemansrätten bör även frågan om allemansrättens innebörd och konsekvens i samband med diskussioner om förutsättningarna för affärsutveckling inom t ex skyddade områden beaktas. Bra att angivna myndigheters ansvar tydliggörs men samtidigt är det viktigt att inte detta sammanblandas med företagets roll och möjligheter och att kompetens avseende destinations- och affärsutveckling finns med i sammanhanget. Till det här området hör även hur berörda myndigheter ska förhålla sig till satta mål inom friluftspolitiken då dessa har viss bäring även på besöksnäringens frågor.

-En för Jämtland Härjedalen mycket viktig fråga som saknas i utredningen är utveckling och förvaltning av spår leder och där de medel som idag står till förfogande inte är tillräckliga vare sig ur ett hållbarhets- eller affärsutvecklingsperspektiv. Den frågan bör därför lyftas in och behandlas i det fortsatta arbetet.

Kapitel 11 Kulturturism

-Då intresset för kulturarvet, för Jämtland Härjedalens del ofta i kombination med naturvärden, i vid mening ökat inom besöksnäringen så stödjer JHT förslagen inom området men förslagen bör kompletteras bl a avseende områden som film, scenkonst, musik och design och hur digitalisering och nyttjande av modern teknik ska vara en naturlig del. Det är också angeläget att formerna för samverkan inom kulturområdet stärks bl a för att därmed utöka förutsättningarna för samarbete med andra delar av besöksnäringen. JHT stödjer även förslaget om ökad samverkan inom samisk turism men menar också att en del i ett sådant arbete bör vara att stödja utökad samverkan med befintliga destinationsbolag eller liknande.

Kapitel 12 Måltidsturism

-JHT stödjer förslagen men vill bl a trycka på frågan om hur kontrollbördan kan minskas och nödvändigheten av att öka möjligheterna till matlagning och servering utomhus då "outdoor cooking" är en viktig del i Jämtland Härjedalens profil, ofta i kombination med andra aktiviteter. Det är också angeläget att det i de delar som nämns i förslagen tas regional och lokal hänsyn då det är en så central del i arbetet med att skapa attraktionskraft. Av den anledningen bör en koppling till de regionala mat- och livsmedelsstrategierna vara viktigare än till den nationella livsmedelsstrategin. Det är också viktigt att i arbetet tillvarata och bygga vidare på tidigare insatser och erfarenheter inom området.

Kapitel 13 Evenemangs- och möteslandet Sverige

-JHT ställer sig bakom förslagen avseende Evenemangs- och möteslandet Sverige i sin helhet som pekar på en rad nödvändiga åtgärder vilket det också funnits en diskussion om under lång tid. JHT förordar att de olika förslagen bearbetas vidare inom de sammanhang och strukturer som redan finns och som etablerats trots relativt små medel men som behöver ta ytterligare steg. Exempel på det är det samarbete mellan idrotten och besöksnäringen som lett till den gemensamma strategin för idrottsevenemang och där en stor del av det operativa arbetet bedrivs i Centrum för idrottsevenemang inom Riksidrottsförbundet men även det arbete som bedrivs inom Team Sweden. Inom mötesindustrin finns liknande samarbeten. JHT är också positiv till ett utökat uppdrag till Visit Sweden men menar också att i arbetet bör även andra parter som har en roll i arbetet med Sverige bilden finnas med. Svenska institutet är ett sådant.

Kapitel 14 Regler, tillstånd och tillsyn

-JHT uppskattar att frågor om Regler, tillstånd och tillsyn lyfts även om de ingick i utredningens direktiv. Exempel på angelägna frågor inom området:

-SKL har ett stort ansvar i att tillsammans med centrala statliga myndigheter fortsätta agera för att regeltillämpning gällande tillstånd och avgifter upplevs som likvärdig i hela landet.

-SKL och Tillväxtverket bör få i uppdrag att skapa en bild av den totala regel- och tillsynsbördan för företag inom besöksnäringen som underlag för fortsatta arbete med frågan, alternativt kommunicera befintligt material och erfarenheter från aktiviteter som tex Dukat Bord och Tillväxt och tillsyn. Här bör även insatser för att underlätta start av företag, former för uppgiftslämnande, minskade handläggningstider och för att olika typer av mål och regler står i strid med varandra mm ingå.

Magnus Nilsson

Ordförande

Jämtland Härjedalen Turism

Mats Forslund

VD

Jämtland Härjedalen Turism